Memo

Aan : De gemeenteraad

Van : Het college

c.c. :

Datum : 5 december 2023

Betreft : Plan van aanpak vervolgtraject zoekgebied de Nes

Inleiding
In dit plan van aanpak delen wij het voorgenomen proces en de planning met betrekking tot het zoekgebied de Nes. Met dit plan van aanpak, het bijgevoegde concept-participatieplan en het raadsinformatiedocument voldoen wij aan de toezegging van wethouder Van de Weijenberg in uw raadsvergadering van 28 september 2023.

Opzet plan van aanpak
In dit plan van aanpak worden een aantal processtappen benoemd. Sommige stappen betreffen doorlopende trajecten terwijl anderen gaan over het opvragen van concrete informatie die nodig zijn om een afgewogen besluit te nemen. De volgende processtappen komen aan bod:

- De kwartiermakersfase
- Opstellen van het ontwikkelkader
- Mogelijke invulling zoekgebied
- Onderzoek naar milieueffecten
- Het participatietraject

Hierna volgt een financiële paragraaf en een doorkijkje naar de planning van het gehele proces.

Kwartiermakersfase
In het proces rond het zoekgebied wordt de gemeente ondersteund door de onafhankelijke kwartiermaker wind. Deze onafhankelijke kwartiermaker is een persoon met jarenlange ervaring op het gebied van windprojecten. Hij ondersteunt de gemeente onder andere bij het inzichtelijk maken van de verschillende processtappen, het contact met de initiatiefnemer en het opstellen van het participatieplan. Het project verkeert zich momenteel in de ‘kwartiermakersfase’. Samen met de onafhankelijke kwartiermaker, de initiatiefnemer en de gemeente worden de kansen en risico’s voor een eventueel nieuw windproject bij de Nes en de verbindingsdijk in beeld gebracht.

De kwartiermaker wind heeft meegedacht over en input geleverd op de processtappen die in dit plan van aanpak zijn beschreven. Hij is ook betrokken bij het participatieplan. Met zijn ervaring en inzichten heeft de onafhankelijke kwartiermaker tot nu toe een waardevolle rol gespeeld in het proces. De gemeente zal de komende maanden gebruik blijven maken van zijn inzet.

Opstellen van het ontwikkelkader
Onze gemeente heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Daarnaast hebben we ons verbonden aan de RES, waarin is afgesproken dat we deze ambitie invullen met wind- en zonne-energie op land. Het uitbreiden van de opwekcapaciteit bij de Nes sluit hier goed bij aan.

De gemeente moet echter rekening houden met meer belangen. Onze inwoners hebben recht op een goede en prettige leefomgeving. De impact van ontwikkelingen op de natuur en het landschap van Waterland moet zo beperkt mogelijk blijven. De gemeente is naast de hoeder van het algemeen belang ook aan zet op het gebied van ruimtelijke ordening. Zij biedt planologische ruimte aan wenselijke initiatieven via juridische instrumenten zoals het bestemmingsplan (straks: omgevingsplan). De gemeenteraad heeft als vertegenwoordigend orgaan het laatste woord over de planologische kaders met het vaststellen van de RES 2.0 en later het omgevingsplan. Al deze verschillende rollen en afwegingen moeten een plek krijgen in het besluitvormingstraject.

Het college heeft daarom besloten om een stap aan het proces toe te voegen: het voorleggen van een ontwikkelkader aan uw gemeenteraad. In het ontwikkelkader zijn randvoorwaarden opgenomen waarin een eventueel windproject moet voldoen. Een voorbeeld van mogelijke voorwaarden zijn normen ten aanzien van geluid, slagschaduw en hoogte.

Wij zien een aantal voordelen bij het werken met een ontwikkelkader:

- De rolverdeling tussen de gemeente en de Coöperatie wordt helderder. De gemeente stelt de ruimtelijke kaders en houdt daarbij rekening met het algemeen belang. De Coöperatie is de initiatiefnemer en heeft zich te houden aan de kaders opgelegd door de gemeente.

- De politieke discussie over wat wel en niet wenselijk is krijgt een volwaardige plek in het proces. De gemeenteraad kan op (deel)aspecten besluiten normen te stellen waarmee naar haar mening het belang van een goede leefomgeving voldoende wordt gewaarborgd.

- De resultaten van een aantal onderzoeken over de milieueffecten van een eventueel nieuw windproject zijn nog niet bekend. Deze resultaten kunnen dienen als input voor het op te stellen ontwikkelkader. Dit geldt ook voor de resultaten uit het participatietraject. Zo ontstaat een goed onderbouwd en maatschappelijk gedragen ontwikkelkader.

De inhoud van het ontwikkelkader hangt af van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken en het participatietraject. Zodra er meer bekend is over de aspecten die het college voornemens is op te nemen in het ontwikkelkader zullen wij u hierover informeren. Uiteraard bepaalt uw gemeenteraad over hoe en in welke vorm het ontwikkelkader uiteindelijk wordt vastgesteld.
Mogelijke invulling zoekgebied
De Coöperatie heeft een voorkeur uitgesproken voor het vervangen van de twee huidige windmolens door nieuwe modellen. Deze zullen volgens de Coöperatie verder uit elkaar moeten worden geplaatst dan nu het geval is, waardoor het zoekgebied moet worden gewijzigd.

Een veelgehoorde vraag is in hoeverre de plannen van de Coöperatie niet binnen het huidige zoekgebied zijn te realiseren. Op basis van onze kennis achten wij het reëel dat het zoekgebied

uit de RES 1.0 te klein is om twee nieuwe windmolens te plaatsen. Gezien de terugkerende vragen zien wij echter behoefte aan een onafhankelijk advies. Daarom hebben wij experts van de provincie gevraagd om te toetsen in hoeverre de plannen zoals de Coöperatie die heeft buiten het oorspronkelijke zoekgebied gerealiseerd moeten worden. Het goed beoordelen van de vraag blijkt echter langer te duren dan gedacht, waardoor er nog geen conclusies beschikbaar zijn. Wij streven ernaar om de conclusies vóór het vaststellen van de RES 2.0 met uw gemeenteraad te delen.

De invulling van het zoekgebied staat los van het RES-proces. Door nu het zoekgebied aan te passen wordt voorkomen dat er straks geen mogelijkheden zijn als er (zoals verwacht) meer ruimte nodig is dan beschikbaar is in het huidige zoekgebied in de RES 1.0. In dat geval komt er pas over een aantal jaar weer een kans om de grenzen van het zoekgebied aan laten te passen.

Onderzoek naar milieueffecten
De gewijzigde of toegevoegde zoekgebieden in de RES 2.0 zullen worden meegenomen in de herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. In dit kader wordt een PlanMER uitgevoerd, waarmee de milieueffecten van de zoekgebieden inzichtelijk worden gemaakt. Denk hierbij aan aspecten zoals geluid, slagschaduw, impact op de natuur en landschappelijke waarden.
De precieze onderzoeksopdracht vo0r de PlanMER wordt vastgelegd in een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, die zal worden opgesteld door de provincie. Het college zal er scherp op toezien dat hierin de milieueffecten worden meegenomen die zij belangrijk vindt voor zoekgebied de Nes.

De uitkomsten van de PlanMER worden gebruikt als input voor het ontwikkelkader dat wij aan uw gemeenteraad gaan voorleggen. In het proces van de RES 1.0 is ook een PlanMER opgesteld. Deze uitkomsten zullen – voor zover nog actueel – ook worden meegenomen. Als onderdeel van het vergunningstraject worden de milieueffecten ook getoetst aan de landelijke normen. Uiteraard gebeurt dit alleen wanneer uw gemeenteraad planologisch ruimte biedt voor nieuwe windmolens.

Als initiatiefnemer is de Coöperatie verantwoordelijk om zelf onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de milieueffecten. Dit betreft onderzoeken op meer detailniveau dan de PlanMER. Het gaat hier onder meer om de volgende onderzoeken:

- Geluid
- Slagschaduw
- Ecologie (in het kader van Natura 2000-status)

In het voorjaar verwacht de Coöperatie een aantal onderzoeken op te kunnen leveren. De gemeente gebruikt deze onderzoeken om een beeld te krijgen van de milieueffecten. Ook dienen de conclusies en aanbevelingen als input voor het ontwikkelkader. Opgemerkt moet worden dat deze onderzoeken de effecten op projectniveau in beeld brengen. Negatieve effecten kunnen mogelijk worden tegengegaan door aanpassingen binnen het project. Dit is nu echter nog niet aan de orde.

Participatie
Het college vindt het belangrijk om het maatschappelijk draagvlak te betrekken bij het al dan niet toestaan van een nieuw windproject bij de Nes. Daarom zal er ook een participatietraject worden

opgezet. Deze participatie richt zich op omwonenden en (andere) inwoners, maar ook op de diverse betrokken partijen. In het participatietraject wordt de gemeente ondersteund door RoyalHaskoning. Zij zijn vanuit het RES-programma de gecontracteerde partij voor participatietrajecten en hebben onder andere in de gemeente Zaanstad een participatietraject voor windzoekgebieden uitgevoerd.

Als bijlage bij dit plan van aanpak vindt u het concept-participatieplan voor het zoekgebied de Nes. Dit document betreft nadrukkelijk nog een concept, maar wordt gezien de behoefte om meer duidelijkheid over het participatietraject alvast met uw gemeenteraad gedeeld. Het participatieplan geeft een beeld van hoe wij het participatietraject willen vormgeven. CWW en de Eilandraad Marken worden gevraagd om input te leveren op dit participatieplan, voordat de definitieve versie van het plan wordt opgesteld. Op deze manier willen wij tot een gedragen participatietraject komen.

Het concept-participatieplan bevat drie elementen:

- Interviews met een aantal sleutelpartijen
- Betrekken inwoners met de Parta-applicatie
- Eén of twee fysieke bijeenkomsten

Het doel van het participatietraject is het in kaart brengen van de wensen en aandachtspunten vanuit de samenleving voor een eventueel nieuw windproject. Het participatietraject resulteert in een rapportage die vervolgens wordt gebruikt bij het opstellen van het ontwikkelkader.

Financiën
Hieronder is voor elke processtap in het plan van aanpak zo goed mogelijk weergegeven wat de financiële impact is. Voor sommige punten (zoals de participatie) is dit nog niet helemaal helder.

- Het wijzigen van het zoekgebied per collegebesluit is opgepakt binnen de huidige ambtelijke capaciteit en heeft geen extra kosten met zich meegebracht.

- De onafhankelijke kwartiermaker wind is een functie gecreëerd en bekostigd door de provincie. Zijn inzet brengt voor de gemeente geen kosten met zich mee.

- Het opstellen van het ontwikkelkader zal binnen de huidige ambtelijke capaciteit worden opgepakt en brengt geen extra kosten met zich mee.

- De provincie heeft een subsidieregeling voor participatietrajecten die verbonden zijn aan de RES-zoekgebieden. In verreweg de meeste gevallen krijgen gemeenten 100% van de kosten vergoed. Uitzonderingen betreffen gemeenten die bijzondere eisen hebben of hele uitgebreide trajecten willen opstarten. RoyalHaskoning verwacht dat het conceptplan dat nu voorligt volledig wordt vergoed. Mocht dat niet het geval zijn, dan gaan we in gesprek met de provincie om te kijken welke aanpassingen nodig zijn. Het concept-participatieplan zal in de komende periode ter goedkeuring aan de provincie worden voorgelegd.

- Als initiatiefnemer is de Coöperatie Windenergie Waterland verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van onafhankelijke onderzoeken naar de milieueffecten. De gemeente

draagt hier niet financieel aan bij. De PlanMER die wordt uitgevoerd over het gewijzigde zoekgebied wordt bekostigd door de provincie.

Geconcludeerd kan worden dat voor het wijzigen van het zoekgebied en het vervolgtraject op dit moment weinig kosten voor de gemeente worden voorzien. De investering die gedaan wordt zit met name in de ambtelijke uren, maar deze kan binnen de huidige capaciteit worden opgevangen.

Planning
De besluitvorming over windenergie is een uitgebreid en intensief proces. Dat vraagt om een realistische planning die voldoende ruimte laat tussen de processtappen. Sinds ons memo van 18 september 2023 zijn er ontwikkelingen geweest die aanleiding vormen om de planning te wijzigen.

Het college heeft ervoor gekozen om de gemeenteraad een ontwikkelkader voor te leggen, gelet op de argumenten die in dit memo zijn gedeeld. Met deze processtap is nog geen rekening gehouden in de eerdere planning. Verder is het toch niet mogelijk gebleken om het participatietraject in januari 2024 te laten starten. Dit heeft te maken met de voorbereidingstijd aan de kant van de gemeente en met de werkvoorraad van RoyalHaskoning. Vanwege de doorlooptijd betekent dit dat het participatietraject niet afgerond zal zijn voor de besluitvorming over de RES 2.0. Bij het opstellen van het ontwikkelkader wordt gebruik gemaakt van de uitkomsten van het participatietraject. Daarom wordt dit ontwikkelkader pas na de participatie opgeleverd. Beide processtappen zullen dus afgerond zijn na het raadsbesluit over de RES 2.0 in Q2 of Q3 2024.

Ondanks de ‘ontkoppeling’ van het RES-proces enerzijds en het ontwikkelkader en de participatie anderzijds heeft de gemeenteraad nog steeds gelegenheid om een zorgvuldig besluit te nemen. Het ontwikkelkader biedt genoeg ruimte om nadere randvoorwaarden te stellen aan een eventueel nieuw windproject bij de Nes. Dat dit niet gelijk loopt met de aanpassing van het zoekgebied maakt inhoudelijk geen verschil. Los van het RES-proces heeft de gemeenteraad nog steeds het laatste woord over het al dan niet doorgaan van een nieuw windproject bij de Nes. Zij komt immers in beeld bij het vaststellen van het omgevingsplan dat nodig is voor het ontwikkelen van project.

De nieuwe planning ziet er als volgt uit:

- September 2023 – heden: kwartiermakersfase met onafhankelijke kwartiermaker wind
- **5 december 2023: collegebesluit over aanpassen zoekgebied, plan van aanpak voor het vervolgproces en participatieplan ter kennisname**
- Q1 2024: verzamelen informatie uit onderzoeken, collegebesluit over participatieplan en bepalen vorm ontwikkelkader
- Q2 of Q3 2024: raadsbesluit RES 2.0 inclusief al dan niet gewijzigd zoekgebied
- Q3-Q4 2024: uitvoeren participatietraject door RoyalHaskoning
- Q4 2024-Q1 2025: raadsbesluit over ontwikkelkader voor de Nes

Terugkoppeling gemeenteraad
Het vervolgproces van zoekgebied de Nes bestaat uit veel losse onderdelen. De verwachting is dat informatie (bijvoorbeeld uit onderzoeken) in de komende periode langzaam opgeleverd wordt. Wij zullen de informatie zoveel mogelijk bundelen om de informatievoorziening naar uw gemeenteraad overzichtelijk te houden. U wordt per memo of raadsinformatiedocument op de hoogte gehouden.